

DANIEL ROMANÍ

LORENA SOEBA

SANTUARI DE NÚRIA
'LA FILLA DE LA NEU', DE NÚRIA ESPONELLÀ

LA MAREDEDEU QUE HA DESAPAREGUT DUES VEGADES

Que a Núria no s'hi pugui arribar amb cotxe ha estat decisiu per a la seva preservació. Llastima que el cremallera que hi porta és carot, cosa que fa que uns quants es desdiguin d'anar-hi. Una opció d'estalvi és accedir-hi caminant –la pujada és forta–, però avui vaig per feina: he quedat a l'estació de Ribes Enllaç ben d'hora amb Núria Esponellà. De seguida que som dins del tren cremallera centrem la conversa en la seva novel·la ambientada a Núria. La protagonista, que té foc intern –molta ràbia–, aprèn a alliberar-lo i aposta per viure sense rancúnia. Això succeeix en l'ambient gèlid d'alta muntanya. Tot plegat és un joc de contrastos. “La neu crema, oi? Si la toques, la primera sensació és que crema”, diu la Núria.

“Crac, crac. El dentat del tren s'encaixa a la via i ens sacseja amb un moviment de sotrac lleu però suficient perquè el terra del vagó tremoli una mica. Els queixals d'acer es tanquen i obliguen la cua de vagons a avançar sí o sí sobre el pendent, en un moviment segur. A poc a poc, el soroll es dissipa sota els peus dels que viatgem al cremallera”. Així es descriu a *La filla de la neu* el moment en què, per fer la pujada forta, s'activa la cremallera del tren. És el que succeeix ara. Anem guanyant còmodament alçada mentre ens acos-

tem a importants barrancs. Al sortir de l'últim túnel apareix de cop la imatge de postal de Núria, protagonitzada per l'estany i el santuari (de principis del segle XX, en un estil que alguns qualifiquen de neoromànic). Fem una passejada per caminóis entre l'herba ben verda i segada.

Visitem l'ermita de Sant Gil –patró dels pastors–, de principis del segle XVII, i a continuació una exposició sobre esquis antics (*Memòries de neu*). Té tot el sentit del món aquesta mostra aquí dalt: a Núria hi ha la segona estació d'esquí més antiga de Catalunya, després de la Molina.

Dins l'església la Núria s'atura un moment i comença a cantar el *Salve regina*. Tot seguit comenta que, tot i l'avenç del laïcisme, encara avui puja gent a demanar a la Mare de Déu de Núria tenir fills: té el do de la fecunditat. Ella coneix una parella que no hi havia manera que es quedessin embarassats fins que van pujar a demanar-ho a la verge de Núria. Van tenir bessonada!

Pugem a veure la imatge de la Mare de Déu a través del cambri. Aquesta bonica talla romànica ha desaparegut en dues ocasions. A l'esclatar la Guerra Civil, el capellà, Bonaventura Carrera, tement que la malmetessin, va substituir-la per una talla de Sant Joan amb

vestits de marededeu, va carregar la marededeu a la motxilla i va emprendre el camí a peu cap a la Cerdanya. Després va marxar a Suïssa. Dos anys després d'acabar la contesa bèl·lica la va tornar aquí, ell mateix.

Més endavant, el 1967, la marededeu va ser segrestada de nou per activistes catalanistes per evitar que fos coronada en un acte organitzat pel règim franquista. El segrest va ser reivindicat per una suposada Comissió de Sacerdots i de Militants d'Acció Catòlica, que supeditava el retorn de la imatge al nomenament de bisbes catalans, el retorn de l'abat Escarré a Catalunya i la dimissió del bisbe Marcelo González. La cerimònia de coronació es va celebrar, amb poc públic i amb una rèplica de la imatge feta de guix. La Guàrdia Civil, amb el suport de la Gendarmeria francesa, va rastrejar el Ripollès i la Cerdanya per intentar atrapar aquells “ladrones sacrílegos”, en paraules de l'aleshores ministre espanyol d'Informació i Turisme, Fraga Iribarne. La marededeu va ser retornada per Josep Benet al cap de quatre anys. Manuel Castellet i Rosa Anna Felip expliquen tota aquesta història amb detall al llibre *Mossèn, ens han pres la marededeu!* Han aconseguit saber a quines cases va estar amagada. I no van ser poques!

GETTY

EL CREMALLERA,
INAUGURAT
JUST ABANS DE
LA SEGONA
REPÚBLICA

La construcció del cremallera de Núria va fer-se entre finals del 1928 i principis del 1931. El cremallera es va inaugurar el 22 de març del 1931, just abans, doncs, de la proclamació de la Segona República. Poc més tard s'hi gestaria l'Estatut de Núria. *La filla de la neu* recull el que va explicar la premsa el dia de la inauguració. El bisbe va dir: “[...] *enalteciendo el esfuerzo realizado por la empresa constructora que, a costa de no pocos sacrificios de todo orden y en un plazo extraordinariamente corto, ha logrado llevar a cabo tan sorprendente obra, que permite trasladarse desde Barcelona al corazón del Pirineo en menos de cuatro horas*”.